

Munkatársi akciók Horváth Ede eltávolítására (1960–1964) ^[1]

„Horváth Ede [...] mintaszerű munkásigazgató volt 1953-54-ig, amikor kezdte elfelejteni, hogy mi volt, hogy honnan jött és kezdett megváltozni. [...] Az általa kiérdemelt sikerek és gazdasági eredmények, a közelébe férközött kétes elemek és született nagyravágyása egyre jobban megszedítették és 1955-től egy új Horváth Edét ismertünk meg: a személyi kultuszt elváró, a kollektív pártvezetést semmibe vevő diktátort, aki a régi gyárosokhoz hasonló durva hangon kezdett beszélni volt munkatársaival, és mindjobban átvette a luxus, a fény, a pompa és a kispolgári tulajdonságok alkalmazását.”

Bevezető

Horváth Edét, a Kossuth-díjas sztahanovista esztergályost, a Győri Szerszámgépgyár igazgatóját, 1963-tól a Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatóját az akkori - egyébként rendkívül merev és bürokratikus szabályok - megsértése illetve a beosztottjaival szemben használt durva hang miatt többször érte bírálat a helyi és az országos pártállami vezetés részéről, miközben „fent” és „lent” minden fórumon elismerték vezetői kvalitásait, az általa irányított gyárak kiemelkedő gazdasági eredményeit. Két alkalommal (1962-ben és 1965-ben) megrovás, illetve szigorú megrovás pártfegyelmi büntetést is kapott. Ebben a tanulmányban azonban nem ezekről a felülről kezdeményezett vizsgálatokról és az ennek alapján kiosztott pártbüntetésekről lesz szó, hanem azoknak az akcióknak a dokumentumait közlöm, amelyeket - nem kevés személyes kockázatot vállalva - saját munkatársai kezdeményeztek ellene.

Három olyan jelentősebb megmozdulásról tudunk, ahol az akció szervezői az általa igazgatott gyárak alkalmazottai voltak, vagy lehettek. Az első 1960-ban történt és utóreggéseivel együtt 1962-ig tartott. A másik két esemény egymással nagyjában azonos időben 1964 őszén kezdődött, de véleményem szerint az ezekben résztvevők köre nem volt azonos. Mindegyik esetben a szervezkedés mögött megbántott, megsértett emberek álltak, akik státuszuk romlását Horváth Edének tulajdonították. Törvényszerű tehát, hogy nézőpontjuk - és ebből fakadóan véleményük is - egyoldalú, névtelen feljelentéseikben Horváth Ede hibáit emelték ki és mellőzték, vagy legalábbis nem a súlyának megfelelően kezelték az erőnyeiket. Bejelentéseik tartalmát, annak valódiságát ezért kellő kritikával kell kezelni. Ugyanakkor valós gondokra mutattak rá, tehát nem mehetünk el szó nélkül írásban megfogalmazott kritikáik mellett. A szervezők tudatában voltak annak a veszélynek, amit lépésükkel magukra vállaltak. Ezért mindhárom esetben megpróbálták inkognitójukat megőrizni, ami azonban csak egy esetben járt sikerrel, a másik két alkalommal fény derült a szervezőkre, akik ezért pártbüntetést, az egyik esetben pedig ezen felül még börtönbüntetést is elszenvedtek. A harmadik esemény szervezőjének (vagy szervezőinek) a személye titokban maradt, a rendőrség minden erőfeszítése ellenére ezt az ügyet ma is homály fedi.

Háhn Miksa a Győri Szerszámgépgyár daraboló üzemének a vezetője 1960. június 30-án *Kucsera Mihály* álnéven kilenc oldalas gépelt feljegyzést küldött Fock Jenőnek, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjának, a minisztertanács elnökhelyettesének, Győr-Sopron megye országgyűlési képviselőjének. Háhn gondoskodott arról, hogy személye ne maradjon teljesen titokban, ezért levélének a másolatát eljuttatta a HM II. Csoportfőnökségen dolgozó kapcsolattartójának azzal a kéréssel, hogy ha meggyőződnek a benne foglaltak igazságáról, akkor küldjék el Kádár Jánosnak. Háhn Fock Jenőt is arra kérte, hogy ha az általa remélt pártvizsgálat igazolja állításait, akkor a levelében foglaltakat ismertesse Kádár Jánossal. **(Lásd az 1. forrást!)** A szolgálat közölte Háhnal, hogy a levelet nem továbbítja az MSZMP KB első titkárnak, de ő, mint párttag „bejelentést eszközölhet felsőbb pártszervek felé.” Együttal figyelmeztették, hogy nem értenek egyet azzal, hogy hamis aláírással tesz panaszt a felső pártvezetésnek.

A levélben - amelynek a megfogalmazásában minden bizonnyal részt vett [popup title="dr. Móra Bertalan" format="Default click" activate="click" close text="Dr. Móra Bertalan a Horthy-érában szerzett jogtudományi doktorátust. A háború idején a visszacsatolt Észak-Erdélyben a pénzügyigazgatóságon dolgozott. Az MDP Központ Vezetőségének Kádérosztálya nem volt elégedett Móra Bertalannal, akiben - mint régi szakemberben - nem bíztak. A megyebizottság Mórát azzal a megjegyzéssel javasolta a győri pénzügyigazgatóság helyettes vezetőjének, hogy erre a tisztségre „pillanatnyilag” nem tudnak alkalmasabb embert ajánlani. (MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára [GyMMSGyL] XXXV. 415. 30. f. 2. fcs. 18. ö. e. A Győr megyei pártbizottság 1948. december 5-i levele az MDP Kádérosztálynak.)], a Győri Szerszámgépgyár jogtanácsosa is - az egykori vagonyári sztahanovista esztergályos körül kibontakozó „politikai botránynak” a jeleire hívták fel az MSZMP első számú vezetőinek a figyelmét. A bejelentés abból a szempontból is figyelemre méltó, hogy azok, akik jól ismerték őt, Horváth Ede emberi magatartásával, vezetői módszereivel kapcsolatban ugyanazokat a negatív vonásokat emelték ki, amelyeket 1964-ben és később szinte szó szerint megismétltek az igazgató bírálói.

Háhn elismerte, hogy annak idején jó választásnak bizonyult Horváth Ede kiemelése, mert „fáradságot nem ismerő munkával s mindenekelőtt tehetséggel és rátermettséggel” modern gyárat épített az elhanyagolt egykori MÁVAG telepen. „Szóval mintaszerű munkásigazgató volt 1953-54-ig, amikor kezdte elfelejteni, hogy mi volt, hogy honnan jött, és kezdett megváltozni.” Ezt Háhn annak tulajdonította, hogy a munkásosztálytól távol álló „értelmiségi urak, talpnyalók és osztályidegen gondolkodású egyének” férköztek a közelébe, akiknek a „hízélgése, körmönfont taktikája megtalálta az utat a hiúságához.” A feljegyzés szerint Horváth „észre sem vette, hogy hogyan hálózták be” és vették rá a „munkáskörmönfont” szerepének a lebecsülésére, nevelték ki benne „a kegyetlen gögőt, az ellentmondást, kritikát nem tűrő diktátort és kiskirályt, akitől félt és fél mindenki a megyében,” de még a minisztériumban is. A személyes tehetségének köszönhető sikerek és gazdasági eredmények, valamint a közelébe férközött „kétes elemek” továbbá „született nagyravágyása és hiúsága” egyre jobban megszedítették. 1955-től új Horváth Edét ismertek meg a beosztottjai, „a személyi kultuszt elváró, a kollektív pártvezetést semmibe vevő diktátort, aki a régi gyárosokhoz hasonló durva hangon kezdett beszélni volt munkatársaival.”

Egyre gyakrabban fordult elő, hogy ha valaki valamilyen hibára, vagy az igazgató negatív tulajdonságaira hívta fel a felsőbb szervek figyelmét, akkor annak „megfenekelet a sorsa” a gyárban. Van akit „kinyír” mások megelkeseredésükben maguk mennek el, mert az idegeik felmondják a szolgálatot. Az igazgató általános emberi gyengesége, súlyos hibája a levélíró szerint az, hogy utólag áll bosszút azokon, akik bármilyen kérdésben ellent mernek neki mondani. Engedi, hogy a munkásokkal ordítózzanak, őket emberi mivoltukban, önérzetükben gyakran megsértésük.

Azt mindenki, maga a bejelentő is elismerte, hogy Horváth Ede „nem csak ezelőtt, hanem ma is elsősorban a munkának él, hajszolja magát is reggeltől estig a termelésért, nem iszik, szép erkölcsű családos életet él,” sőt szándékosan nem is akar politikai hibát elkövetni, úgy gondolja, hogy jó úton jár. A „harcos kommunisztáktól” való elfordulása az ő behálózó „fasiszta, ellenforradalmár klikk” műve, akik őt „hiúságán és becsvágyán keresztül” nyerték meg maguknak.

Horváth Ede a bejelentés szerint korlátlan hatalmát részben úgy biztosítja, hogy a vezető posztokra kommuniszták helyett volt „ellenforradalmárokat,” munkástanácsai tagokat, kulákokat, csendőroket állít, akik „kritika és ész nélkül végrehajtják parancsait, még ha az káros, munkásellenes, vagy pártellenes is.” Őket ugyanis a múltjuk miatt kézben tudja tartani, akik e miatt nem merik kritizálni, hanem inkább minden utasítását ellentmondás nélkül végrehajtják. A kommunisztákat pedig megosztja, egyeseket magas bérekkal, besorolásokkal, prémiumokkal megnyeri, a „legharcosabbakat,” a meg nem alkuvókat, a „szilárdakat” pedig különböző ürügyekkel elüldözi a gyárból. A bejelentést (hogy ti. a gyárat az igaz kommunisztáktól átvették a pártönkivüliek, illetve hogy Horváth Ede a kommunista vezetőök egy részét pénzzel korrumpálja, nyeri meg) azzal igazolták, hogy csatoltak egy listát, mely szerint az igazgatót és a párttitkárt is beleértve a 34 osztályvezető, gyáregység-vezető között 1960 nyarán csak hét párttag található. Név szerint felsorolták a vállalat szakmai vezetőit, párttagságukat, havi fizetésüket és az 1960 tavaszán nekik juttatott prémium összegét. A táblázat megjegyzés rovataiba pedig feltüntették azokat a tényeket, amelyek az illető „ellenforradalmi” és „reakciós” jellegét volt hivatva bizonyítani (munkástanácsai tag, elnök stb).

A levélíró szerint a helyi pártvezetők jól ismerik a gyárban kialakult áldatlan helyzetet, de semmit sem mernek, tudnak tenni, mert őket és a gyárral közvetlen kapcsolatban álló szakszervezeti és minisztériumi vezetőket Horváth Ede korrumpálja. **(Lásd az 2. forrást!)**

A Háhn október második felében elolvastatta Belovitz Ferencsel Fock Jenőnek elküldött bejelentését, amelynek tartalmával eleinte a megyei pártbizottság korábbi másodtitkára egyet értett. Belovitz 1960. június 1-jén került a Szerszámgépgyárra, ott ismerte meg Háhn Miksát, aki már az első találkozáskor közölte vele, hogy tudja ki ő, szívesen látja a gyárban, „mert így a kevesek között eggyel több kommunista van a Pártban, a Szerszámgépgyárban.” A beszélgetések során - amelyekbe rendszerint dr. Móra is bekapcsolódott - egyre többször esett szó arról, hogy a vállalatnál „különböző megoldatlan problémák” vannak. A vállalat jogtanácsosa is úgy vélte, hogy a Szerszámgépgyár vezetésében „kevés a szerepe a pártnak, illetőleg nem érvényesül megfelelőképpen, főként a kádéropolitika vonatkozásában a párt politikájá”. Abban is egyet értettek, hogy a vállalatvezetés „végeredményben - ha nem is ezekkel a kifejezésekkel, - de lényegében egy

diktátor kezében van, akit egyes befolyásos beosztottai, *többek között Máté László, Papp Zoltán, Döbörhegyi Ernő teljesen a kezükben tartanak, félrevezetnek és elképzeléseiket vele végre is hajtják*". Így többek között ők segítettek Horváth Edének a kommunista vezető káderek különböző funkciókból való leváltásában .

Háhn és Móra - mint később kiderült, teljesen alaptalanul - úgy gondolta, hogy a Szerszámgépgyárban 1960 nyarán folyó Kohó- és Gépipari Minisztériumi vizsgálatot az ő bejelentésük nyomán rendelte el *Csergő János* miniszter, és amelynek hamarosan komoly személyi következményei lesznek. Arról feltehetően nem is tudtak, hogy a revizori vizsgálat - amely egy sor szabálytalanságot tárt fel a vállalat gazdálkodásában - Horváth Ede figyelmeztetésével és éves prémiumkeretének 30%-os csökkentésével zárult. Az igazgató bosszúszomját tovább növelte az a tény, hogy dr. Móra Bertalan vállalati jogtanácsos - hivatali kötelezettségéből fakadóan - több tételes jogszabályba, előírásba ütköző tényre hívta fel a revizorok figyelmét.

Mivel a bejelentők által remélt személycserékből, leváltásokból semmi sem lett, Háhnék arra a következtetésre jutottak, hogy a vállalat gazdálkodásában meglévő szabálytalanságokat, törvényteleneségeket a vizsgálatok soha sem fogják teljes mértékben feltárni, mert az ellenőrzést végző párt- és állami vezetőköt Horváth Ede korrumpálja. A minden szinten jelen lévő összefonódásokat a szovjet komisszári rendszerhez hasonló politikai biztosi szervezet felállításával akarták kiküszöbölni. Egy olyan intézményre gondoltak, amelynek tagjai teljes inkognitóban végezhetnének vizsgálatot a gazdálkodó szerveknél és más intézményeknél .

Belovitz - akinek korábban már súlyos konfliktusai adódtak a pártapparátusi munkája során - egy idő után megijedt attól, hogy Háhnék fellépése pártbüntetést vonhat maga után, ezért Horváth Edének és *Lombos Ferenc* megyei első titkárnak felfedte a levél szerzőinek a kilétét, a „frakciózók” személyét, és részletesen beszámolt az igazgató ellen tervezett „összeesküvésről” is.

Amikor a levélírók személyére Győrött fény derült, *Bittmann Ernő*, az MSZMP Győr Városi Pártbizottság első titkára Lombossal történt egyeztetés után pártfegyelmi vizsgálatot indított Háhn Miksa és társai ellen „frakciózás”, vezető pártszervek névtelen levelekkel történő „zaklatása”, a hivatali út megkerülése és egyes, a jelentésben szereplő személyek rágalmazása miatt . 1960. november 24-én és 25-én a Győri Szerszámgépgyár pártirodájában meghallgatták a három érintettet. Belovitz őszinte beismeréssel mentegette magát, dr. Móra bevallotta, hogy a levelet „felületesen” átfutotta, de tagadta, hogy annak megfogalmazásában részt vett volna, Háhn elismerte a bejelentés tényét, de cáfolta, hogy frakciózott .

A Szerszámgépgyári pártirodán történt meghallgatás után a városi pártbizottság fegyelmi bizottságának tagjai a gyárban felvett jegyzőkönyvek alapján tanulmányozták a helyzetet és meghallgatták az összes érintettet. Tapasztalataikat feljegyzésben foglalták össze **(Lásd a 3. forrást!)**, majd 1960. december 21-én azt javasolták a Győr Városi PB végrehajtó bizottságának, hogy Háhn Miksát és dr. Móra Bertalant részesítse szigorú megrovás pártbüntetésben. A fegyelmi bizottság javaslatát azzal indokolta, hogy Háhnék a párt szervezeti szabályzatával és felépítésével „*össze nem egyeztethető magatartást tanúsítottak azzal, hogy hármuk között olyan csoportot hoztak létre, amely pártszerűltenül bírálta a vezetést,*” ami inkább rontott, mint használt a párt tekintélyének. A fegyelmi bizottság szerint helyesebb lett volna, ha „*a névtelen levélírás helyett a pártvezetőség vagy az üzemi pártbizottság tárgyalta volna meg észrevételüket és a hozott határozat alapján jártak volna el, de fordulhattak volna a Megyei, vagy Városi Pártbizottsághoz is írásbeli panaszukkal, de ezt elmulasztották.*” Belovitz Ferenc ügyét a városi fegyelmi bizottság Háhn és Móra ügyétől elkülönítve, más időpontban tárgyalta. Őt is ugyanazzal vádolták, mint Háhnékát, akik a KB-nak küldött névtelen levélben a gyárban tapasztalható hibákat, illetve „*a vállalatvezetés, különösen Horváth et. igazgató magatartását kifogásolták,*” aki „*osztályidegen*” munkatársakkal van körülveve, azok befolyása alatt áll. Belovitz számára azonban a fegyelmi bizottság a legenyhébb pártbüntetést, dorgálást javasolt, mert bár ő is részt vett „*a párt szervezeti szabályzatával és szervezeti felépítésével össze nem egyeztethető csoportosulásban, de őszintén és önkritikusan mondta el, hogy megbánta (tettét) és maga (is) elismeri helytelenségét.*” Az enyhe büntetést azzal is alátámasztották, hogy „*ő, volt az, aki ezen intrikák szerzőit nyilvánosságra hozta, ill. a Megyei Pártbizottsággal közölte.*”

A Győr Városi Pártbizottság végrehajtó bizottsága 1961. január 16-i ülésén a fegyelmi bizottság javaslatát határozattá emelte. Belovitz a fegyelmi büntetést tudomásul vette, ellenben Háhn és dr. Móra a döntéssel nem értett egyet és azt megfellebbezte a Megyei Pártbizottságnál. **(Lásd a 6. forrást!)**

Már a fegyelmi bizottság, majd később a városi és megyei pártbizottság végrehajtó bizottsága is kérte Háhnt, hogy ügyének elbírálása érdekében adja át a Fock Jenőnek írt levele másolatát, amit Háhn előbb megígért, majd néhány nappal később Fock engedélyéhez kötötte. 1960. december 6-ai levelében egyrészt felfedte magát, másrészt kérte Fock Jenőt, hogy engedélyezze a hozzá írt bejelentés másolatának átadását a helyi pártszervezeteknek. **(Lásd a 4. forrást!)**

Fock Jenő titkársága eleinte a Győr-Sopron Megyei Pártbizottság révén megpróbálta kideríteni a bejelentő személyét, de mivel ez kezdetben nem sikerült, Háhn Kucsera Mihály aláírású levelével 1960 végéig nem foglalkozott. A KB apparátus Háhn 1960. december 6-ai levelére sem válaszolt, hanem az ügy összes dokumentumát (így Háhn 1960. június végi levelét is) december 21-én elküldte Bittmann Ernőnek, Győr város pártbizottsága első titkárnak. Ezt a lépést azzal indokolták, hogy „*Bittmann elvtárs ismert és becsületes ember, nem lehet igaz, amit róla írtak.*” Tehát amikor a városi párt végrehajtó bizottság szigorú megrovás pártbüntetésben részesítette őket, illetve később, amikor Háhnék a Megyei PB-hez, illetve ennek elutasító döntése után a KEB-hez fellebbeztek, Háhn Fock Jenőhöz írt levele már hónapok óta ott lapult Bittmann Ernő páncélszekrényében. A városi pártbizottság első titkára ugyanis azért, mert a bejelentők által feltárt korrupciós ügyben személyesen is érintett volt, a „frakciózás” ügyben keletkezett iratokról mélyen hallgatott, és azokat nem adta át a helyi pártfegyelmi bizottságnak.

A Megyei Pártbizottság Háhnék fellebbezésével nem foglalkozott, a fellebbezést vizsgálat nélkül elutasította, mivel Háhn Fock engedélyének hiányában a megyei fegyelmi bizottságnak sem adta át az inkriminált levelet. Háhn Miksa és dr. Móra Bertalan ezért 1961 áprilisában a fegyelmi ügyekben legfelsőbb MSZMP fórumhoz, a Központi Ellenőrzési Bizottsághoz (KEB) fordult. **(Lásd a 7. forrást!)** A KEB a győri városi pártbizottságtól bekérte az ügyre vonatkozó összes, mintegy háromtucatnyi dokumentumot, amit Bittmann Ernő városi első titkár természetesen rendelkezésükre bocsátott, de közben igyekezett menteni saját magát és még jobban lejáratni Háhn Miksát. **(Lásd a 8. forrást!)** Horváth Ede az affér kirobbanása után közölte dr. Móra Bertalannal, hogy nem maradhat a gyárban, keresen magának új munkahelyet, mert nem kíván a továbbiakban vele együtt dolgozni. Arról is gondoskodott, hogy Mórának a Szerszámgépgyárban eltöltött utolsó néhány hónapját a lehető legjobban megkeserítse. Azon túl, hogy igyekezett megnehezíteni a munkahelyváltást, megpróbálta ellehetetleníteni, befeketíteni a vállalati jogászt. Tisztában volt vele, hogy ellenfelén annak fián keresztül tudja a legnagyobbat ütni, ezért forráshiányra hivatkozva megvonta Móra BME villamosmérnök karán tanuló fiának vállalati ösztöndíját. **(Lásd a 9. forrást!)**

A pártfegyelmi határozat felülvizsgálata során a KEB megállapította, hogy Háhnék jó néhány védelmükben vett személy esetében nem, vagy nem jól ismerték a gyárból történő eltávolításuk vagy önkéntes felmondásuk okát. Az esetek egy részében nem arról volt szó, amit a bejelentésben állítottak, hogy ti. Horváth Ede kiüldözi a gyárból „a harcos elvtársakat.” A volt személyzeti osztályvezető pl. azért volt kénytelen önként felmondani, mert nős ember léte napokon keresztül egy nővel tartózkodott a vállalati vadászházban, ahol a gyár igazgatójának adta ki magát. Az egyik vállalati pártbizottsági tagot azért rúgták ki a gyárból (majd zárták ki a pártból is), mert részegen pisztolyával hadonászott és botrányt okozott. Tény, hogy a Szerszámgépgyár 34 vezető beosztású munkatársa között szokatlanul alacsony volt a párttagok aránya, de a vállalati pártbizottság álláspontja szerint ezek a vezetők becsületesen és tisztességesen dolgoztak .

Ugyanakkor a KEB megállapította, hogy a Háhnék bejelentésében szereplő tények jó része valós, amiért elsősorban a vállalat igazgatóját terhelte a felelősség. Horváth Ede szabálytalanul használta fel az igazgatói alapot, és lényegesen túllépte a reprezentációs keretet is. A Szerszámgépgyár 1958-1959-ben hazai licenc alapján csónakmotorokat gyártott. A kohó- és gépipari miniszter szigorú tilalma ellenére Horváth Ede 25-30 csónakmotort adott párt- és állami funkcionáriusoknak „próbahasználatra.” A „próbahasználát” csak ürügy volt a csónakmotorok ingyenes juttatására. Így kapott motort Bittmann Ernő, a Győr városi pártbizottság első titkára, Csányi Dezső, a városi pártbizottság titkára, Bódi Gyula KGM iparigazgató, Török István, a Vasas Szakszervezet volt főtitkára. De élvezte ezt az ingyenes juttatást Molnár László, a megyei Revíziós Bizottság elnöke, Lakatos Albert, a Győri Vagongyár vezérigazgatója és mások. Adtak csónakmotort használatra („kipróbálásra”) üdülőknek és vízi sportszakosztályoknak is. 1960 nyarán a minisztériumi vizsgálat feltárta a csónakmotorokkal kapcsolatos szabálytalanságokat, és kötelezte a gyárat, hogy a „próbahasználaton” lévő csónakmotorokat vonja vissza, amelynek egyesek eleget tettek, mások viszont nem. A visszaadott, egyenként 5900 Ft-ba kerülő csónakmotorokat a gyár leértékelte, amelyeket a korábbi használok töredék áron megvásárolhatták, és így azok immár legálisan a tulajdonukba kerültek. Az is kiderült, hogy 1960-ban Bittmann Ernő városi első titkár, K. Papp István megyei titkár és Döbörhegyi Ernő szerszámgépgyári főkönyvelő részére a gyár TV antennát és feszültségszabályozót gyártott és szerelt fel a lakásukba. A mintegy 3000 Ft értékű antennákért és feszültségszabályozókat Bittmann 722 Ft-ot, K. Papp 400 Ft-ot fizetett, Döbörhegyi pedig ingyen kapta a három csatorna vételére alkalmas antennát.

A KEB súlyos hibának tartotta, hogy Horváth Ede - pénzhiányra hivatkozva - 1961 tavaszán megvonta *Móra Bertalan* II. éves villamosmérnök hallgató ösztöndíját, aki a Győri Szerszámgépgyár társadalmi ösztöndíjasa volt, és a BME-n tanult. Az igazgató elismerte, hogy nem a pénzhiány, hanem a műegyetemi hallgató apjával kiborított konfliktusa miatt - tehát kicsinyes bosszúból - szüntette meg az ösztöndíj folyósítását arra való hivatkozással, hogy pártfegyelmi alatt álló szülő gyereke ne kapjon vállalati támogatást. **(Lásd a 10. forrást!)**

A KEB Háhn Miksa és dr. Móra Bertalan fegyelmi büntetését megrovásra mérsékelte, és ugyanebben a pártbüntetésben részesítette Bittmann Ernőt is. A pártfegyelmi ellen benyújtott fellebbezések kivizsgálása során a KEB olyan tények birtokában jutott, amely megkerülhetetlenné tette Horváth Ede felelősségének a megállapítását. 1961. szeptember 25-ei jelentésükben engedélyt kértek a Politikai Bizottságtól, hogy a Horváth Ede igazgató ellen felmerült panaszok ügyében vizsgálódhassanak. Horváth Ede ugyanis KB póttagként magasabb párttestület hatásköri listájába tartozott, ellene csak a PB vagy a KB engedélyével lehetett vizsgálatot folytatni. **(Lásd a 11. forrást!)** A PB 1961. október 17-én felhatalmazta a KEB-et, hogy vizsgálja ki a Győri Szerszámgépgyár igazgatója ellen felmerült panaszokat és tegyen javaslatot a fegyelmi büntetés mértékére nézve. **(Lásd a 12. forrást!)**

A KEB 1961. december 6-ai előterjesztésében azt javasolta a PB-nek, hogy hibái és az elkövetett szabálytalanságok, törvényteleneségek miatt részesítse Horváth Edét megrovás pártbüntetésben. **(Lásd a 13. forrást!)** A PB 1961. december 19-én a KEB javaslatát elfogadta és úgy határozott, hogy a döntésről tájékoztatják a Központi Bizottságot. **(Lásd a 14. forrást!)** *Gáspár Sándort* bízták meg azzal, hogy közölje Horváth Edével a PB reá vonatkozó fegyelmi határozatát, ami 1962

elején meg is történt. A PB 1962. január 30-ai ülésén megtárgyalták, és elfogadták annak a tájékoztatónak a szövegét, amelyet Horváth Ede fegyelmi ügyében a KB tagjainak és póttagjainak küldtek ki. Egyidejűleg döntöttek arról is, hogy a KB következő, 1962. február 9-ei ülésén *Nemes Dezső* előterjesztésében ismertetik a Győri Szerszámgépgyár igazgatójának fegyelmi ügyét. **(Lásd a 15. forrást!)** A Központi Bizottság 1962. február 9-ei (kibővített) ülése egyhangúlag jóváhagyta a PB javaslatát, Horváth Ede megrovás pártbüntetést kapott. Az állampárt szervezeti szabályzata szerinti második legenyhébb büntetési fokozatot azzal indokolták, hogy „*Horváth elvtárs [...] kiváló szakember*” és „*vezetése alatt a gyár sokat fejlődött.*” Magatartásán viszont javítania kellene, mert „*emberi hibái miatt*” már többször figyelmeztették. A legfontosabb enyhítő körülmény az volt, hogy Horváth Edének sem a csónakmotorok próbahasználatra való kihelyezésében, sem a reprezentációs keret szabálytalan túllépéséből egyéni haszna nem származott. **(Lásd a 16. forrást!)** Tehát ez az eset semmilyen sem hasonlított a KB-ban nem sokkal korábban tárgyalt Török-ügyhöz. Török István - aki KB tag, Győr megyei országyűlési képviselő és Vasas Szakszervezeti főtitkár volt - korrupciós pénzből és a szakszervezet építési részlegének a kivitelezésében összkomfortos nyaralót építtetett magának. Ha kiderült, az ilyen esetekben a vezetőt semmi sem menthette meg a bukástól, Törököt is letöltendő börtönbüntetésre ítélte a bíróság, ezért megfosztották minden tisztségétől. A pártállam abban az esetben nézte el a nomenklatúra tagjainak kisebb-nagyobb szabálytalanságait, ha azt az elkövető a „társadalom,” illetve az általa vezetett intézmény vélt vagy valós érdekében tette, kezéhez semmilyen korrupciós pénz nem tapadt és egyébként eredményesen dolgozott. Ellenben, ha a törvénytelen akcióból saját vagy részesedett, akkor a bukást, funkcióitól való megfosztást, a pártból való kizárást - súlyosabb esetekben a letöltendő börtönbüntetést - a korábbi érdemekre való tekintet nélkül senki sem kerülhette el.

Ez az eset minden bizonnyal közrejátszott abban, hogy 1962 végén, amikor javaslatot tettek az 1963. február 24-ei országyűlési választásokon indítandó jelöltekre, a Győr-Sopron Megyei Pártbizottság a pártfegyelmi büntetés alatt álló Horváth Edét, (aki egyébként 1953-tól több cikluson keresztül parlamenti képviselő volt), kihúzta a listáról. A KB apparátus, illetve a Politikai Bizottság nyomására azonban a megyei pártbizottság megváltoztatta álláspontját, és ezt követően már támogatta Horváth Ede indítását a választásokon. **(Lásd a 17. forrást!)** Meglehetősen nagy volt a Győr-Sopron Megyei PB vb-jének az ellenállása akkor is, amikor *Lakatos Albert*nek, a vagongyár vezérigazgatójának 1963 tavaszán viharos gyorsasággal bekövetkezett nyugdíjaztatása után *Horgos Gyula* kohó- és gépipari miniszter nyomására Horváth Edét nevezték ki a győri nagyvállalat élére úgy, hogy közben megtartotta a Szerszámgépgyári igazgatói tisztségét is.

1964. szeptember elején a Győri Wilhelm Pieck Járműipari Művek dolgozóiból alakult Akcióbizottság névtelen levelet küldött *Nagy Gyulának*, a Győr-Sopron Megyei pártbizottság ipari ügyekkel foglalkozó titkáranak, amelyben arra kérték volt munkatársukat, hogy segítse Horváth Edének a vagongyár éléről történő eltávolítására indított mozgalomukat. **(Lásd a 18. forrást!)**

Kijelentették, hogy a gyárban pattanásig feszült a légkör, de nem a rendszerrel, hanem egyetlen személlyel van bajuk, aki „*azt hiszi, hogy hitbizománya [...] és 16 000 alattvalója van.*” A vezérigazgató - a levél állítása szerint - csalhatatlannak tartja magát, akinek a szava „*törvény,*” személye „*szent és sérthetetlen,*” és ha valaki nem azt teszi, amit ő elgondolt, akkor azt kirúgja, leváltja, fizetését leszállítja, megbünteti. A pártnak és a szakszervezetnek semmilyen tekintélye nincs a gyárban, a vezérigazgató a gyakori személyi és szervezeti döntéseknél nem kéri ki a véleményüket, zömében pártonkívüli, sőt politikailag kétes, egyes esetekben egyenesen börtönt viselt vezetőkkel veszi magát körül. Totális egyszemélyi vezetést honosított meg, az igazgatók, főosztályvezetők, üzemevezetők feje fölött átnyúlva saját maga dönt és intézkedik minden kérdésben.

A legsúlyosabb vád szerint Horváth Ede a beosztottjaival szemben sokszor megengedhetetlen stílust alkalmaz, velük alpári módon beszél. „*A munkást, műszakit semmibe veszi. A legegyszerűbb megbecsülés, tisztelet embertársai iránt hiányzik belőle. Az állandó hülyézés, kirúgom, megbüntettem légtör a vezetők idegrendszerét felőrli, idegesek és ők (ezt) tovább adják a fizikai felé.*” Ezért az akcióbizottság elhatározta, hogy „*a népvagon elherdálóját, a személyi kultusz megtestesítőjét, a pökhendit, a megbíráhatatlant*” eltávolítja, addig, amíg nem késő. Felszólították *Nagy Gyulát*, hogy ő is „*tegyen meg mindent Horváth Ede eltávolítására.*” A levélíró azzal nehezítette meg a rendőrség dolgát és őrizte meg sikeresen inkognitóját, hogy kézírását eltorzította és a levelet nehezen azonosítható szögletes betűkkel írta. Hasonló levelet küldtek a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének is.

A megyei párttitkár az őtoldalis irományt azonnal beszolgáltatta a Győr-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányságnak, ezzel a belső „ellenséget” felderítő és elhárító III/III-as gépezet szokatlan aktivitással beindult. A megyei rendőr-főkapitányság III-as osztályának vezetője, *Dejczó Károly* alezredes ebből és más információkból arra következtetett, hogy Győrött „*van, vagy keletkezében van egy illegális csoport*”, amelynek a kezdeményezői, illetve tagjai feltehetően olyan személyek, akik az 1956-os felkelés leverését követő konszolidáció idején, vagy azt követően „*nem jutottak olyan politikai, illetve gazdasági funkcióba, amely az ő megítélésük szerint képzettségüknek megfelel.*” De azt sem tartotta teljesen kizártnak, hogy a rendszerellenes „*izgatást*” részben olyan „*jobboldali, reakciós elemek*” követték el, akik tevékenységükkel zavart akarnak kelteni.

A széles körű nyomozás közel egy évig tartott, mivel a helyi és országos vezetők névtelen levelekkel történő „zaklatása” tovább folytatódott. 1964. október közepén a *Nagy Gyulához* írt levélhez hasonlóan torzított, szögletes betűkkel írt kézírásos postai küldeményt kapott *Lombos Ferenc*, a Győr-Sopron megyei pártbizottság első titkára **(Lásd a 19. forrást!)** és *Wachtler András*, akit Horváth Ede az elsők között rugott ki a gyárból. **(Lásd a 20. forrást!)** Lombostól, mint a megye politikai vezetőjétől „*utoljára*” kérték: teljesítse a vagongyári munkások és mérnökök „*azon egységes kérését, hogy a közutaltnak örvendő Vezérigazgatóját váltsák le.*” Lényegében megfenyegették a megyei első titkárt, amikor azt írták, hogy „*a 24. órában*” még „*visszaszerezheti a régi elvtársai, barátai bizalmát*”, azokét, akik „*mindig harcoltak és harcolni fognak az erőszak, a megfélemlítés, a szabad véleménynyilvánítás, [...] az emberi méltóság elnyomóival [szemben]. Most Önön a sor közénk áll e vagy támogat egy veszített ügyet. Ma még jókor van, de holnap...?*”

Wachtler András az Akcióbizottság ügyében két fővárosi III/III-as nyomozó 1964. október 20-án felkereste új budapesti munkahelyén, a Ganz-Mávagban. *Wachtler* egyike volt a sérelmet szenvedett vagongyári vezetőknek, akinek a nyomozók feltételezése szerint - érdekében állhatott az őt ért méltánytalanság miatt ily módon visszavágni. *Wachtler* a beszélgetés során részletesen ecsetelte, hogy miért hagyta ott a Győri Vagongyárt. Kijelentette, hogy „*komoly vitái voltak Horváth Ede vezérigazgatóval, egy sor gyártási előirányzattal szemben, továbbá egyéb perspektívikus szervezési elképzelésekkel kapcsolatban.*” Emlondta, hogy nem akart semmiféle „*góc*” vagy valamiféle „*ellenállási mozgalom*” részesevé válni, ennek még a látszatát is el akarta kerülni, ezért igyekezett mindenféle kapcsolatot megszakítani a vagongyárral. A nyár folyamán fel is költözött Budapestre, és bízik abban, hogy az idő múlásával lassan majd elfelejti az ott a gyárban ért sérelmeket. Az Akcióbizottságról csak annyit tudott mondani, hogy október közepén kapott egy névtelen levelet, amelynek nem tulajdonított különösebb jelentőséget, azt azonnal megmutatta a Ganz-Mávag igazgatójának és több munkatársának, majd a levelet - amit „*gyerekes hülyeségnek*” tartott -, összevette és bedobta a papírkosárba. A rendőrök kérésére felsorolta azokat a vagongyári vezetőket, akik Horváth Ede kinevezése után hátrányos helyzetbe kerültek, de azt határozottan cáfolta, hogy ezek a személyek bármiféle „*bizottságot*” szerveztek volna.

Az akciók 1964. december elején a vagongyár mintegy két tucat középvezetőjét a termelés csendes szabotálására szólították fel, illetve céljukról és tevékenységükről tájékoztatták az MSZMP KB Ipari Osztályának a vezetőjét és a központi pártlapot, a Népszabadságot is. A leveleket „*H. E. Eltávolításáért Küzdő Akcióbizottság*”-ként, vagy „*Wilhelm Pieck Művek Akcióbizottsága*”-ként, vagy egyszerűen csak „*Akcióbizottság*”-ként szignózták. Előfordult az is, hogy a levélen sem dátum, sem aláírás nem szerepelt. **(Lásd a 21. és a 22. forrást!)**

A megyei rendőr-főkapitányság belső elhárítással foglalkozó III-as osztálya - a BM III-as főcsoportfőnökséggel szorosan együttműködve - hatalmas energiákat mozgató meg annak érdekében, hogy a csoport tevékenységét felgöngyölítse, és tagjainak a személyét leleplezze. A gyanú a Horváth Ede által leváltott, illetve a gyárból eltávolított, vagy a vezérigazgatóval kiobbant konfliktus miatt önként felmondott munkatársakra terelődött.

Írásszakértővel ellenőrizték a sértettnek vélt személyek kéz- és gépirását, valamint a Győrött és környékén működő vállalatoknál, intézményeknél, magánszemélyeknél fellelhető mintegy 1000 írógépet, hogy kiderítsék: hol és melyiken írták a szabotázásra felszólító leveleket. Akire a gyanú árnyéka vetődött, attól konspiratív módon igyekeztek hosszabb folyóírást beszerezni. Írásszakértői ellenőrzés céljából egyeseknek kikérték a középiskolai dolgozataikat. Több gyanúsított személyt ügynökökkel megfigyeltek, telefonjaikat lehallgatták, leveleiket felbontották és elolvasták. A rendőrségi akció azonban minden erőfeszítés ellenére eredménytelen maradt, a tettest (vagy tetteseket) nem találták meg, ezért 1966. január végén az „*Akciók*” fedőnévű rendkívüli események dossziéját lezárták. A nyomozás befejezését azzal indokolták, hogy a felderítő munka folytatásának tovább éleznek, illetve ébren tartanak „*a dolgozott körében ma is észlelhető vezérigazgató ellenes tevékenységet.*” A tettes, vagy tettesek személyét azóta is homály fedi. **(Lásd a 23. forrást!)**

A szövegek elemzése alapján határozottan állíthatjuk, hogy azokat egy személy fogalmazta és írta, mégpedig egy olyan személy, aki jól ismerte a vagongyár belső életét, bizalmas adatait, vagy legalábbis volt olyan informátora, aki ezekhez a gyár belső életével kapcsolatos adatokhoz hozzáfért, és erről tájékoztatta az irományok készítőjét (készítőit).

A városi-megyei pártvezetők aggodalmát, de még inkább a dühét tovább növelte az a tény, hogy az akciók tevékenységével párhuzamosan még egy - az előbbinél kisebb hatású - szervezkedés folyt Horváth Ede ellen, amely szintén a vezérigazgató leváltását célozta. A két akció szinergikus hatása minden bizonnyal erősítette egymást, ami a rendőrséget még intenzívebb nyomozásra késztett. Az sem zárható ki, hogy az akcióknak tulajdonított rendszerellenes „*izgatás*” egy részét (pl. a vagongyári WC falára írt feliratokat) nem ők, hanem az alább ismertetendő kéttagú társaság követte el. Abban viszont majdnem biztosak lehetünk, hogy a két megmozdulás más-más személyekhez köthető.

A Belügyminisztérium az 1960-as évek közepén több jelentésben is tárgyalta a szovjet vezetésben bekövetkezett személyi változások, illetve a szovjet-kínai, szovjet-albán kapcsolatokban megmutatózó feszültségek következményeit, amelyek értékelésük szerint Magyarországon is felerősítették a szektás-dogmatikus, és jobboldali revizionista csoportok tevékenységét. A BM jelentéseiben mind a két, itt tárgyalt győri akcióra felhívta a Politikai Bizottság tagjainak a figyelmét, amely a röpcédulázás ügyében megadta az engedélyt a rendőrségi és a pártvizsgálat megindítására. *Nyikita Szergejevics Hruscsov*, az SZKP KB első titkáranak

leváltásától a hazai szektás-dogmatikus erők és az ún. revizionista-jobboldali csoportok is változást reméltek a magyar belpolitikában. Tevékenységük határozottan felélenkült, ami a győrihez hasonló akciókban mutatkozott meg .

A Belügyminisztérium állambiztonsági szerve 1964. október 26-án rendelt el Győrött nyomozást ismeretlen személy ellen „izgatás” alapos gyanúja miatt. Rádásul ez esetben a „bűncselekmény” minősített esete forgott fenn, ti. az „izgatás” „sokszorosítás” útján követték el, amelyet a büntető törvénykönyv két évtől nyolc évig terjedő szabadságbüntetés kiszabásával fenyegetett. A két tettes - akiknek a személyét a nagyszabású nyomozás gyorsan kiderítette - a „sokszorosítást” egy játék guminyomdával követte el. A gyerekek számára készített guminyomdával egy fél írólapra egyetlen mondatot („Éljen a kommunista párt!”) nyomtattak, és ezt postán néhány tucat helyi vezetőnek, volt karhatalmistának feladó nélkül elküldték.

A rendőrség az „izgatásról” azoknak a személyeknek a bejelentése alapján szerzett tudomást, akik a nekik küldött rölapokat azonnal beszolgáltatták. A megyei III/III-as osztály egy hónap alatt kiderítette, hogy az egyik tettes *Lovas József* vagongyári munkavédelmi felelős, akit 1964. november végén előzetes letartóztatásba helyeztek, majd az időközben ugyancsak felderített társával, *Béres Istvánnal* együtt bíróság elé állították és „izgatás” miatt elítélték. Mivel az akcióbizottság Lovasékkal párhuzamosan tevékenykedtek, ezért a nyomozók feltételezték, hogy Lovasnak és Béresnek köze lehet ez előbbihez is . A kihallgatás során azonban mind a ketten tagadták, hogy az akciók tevékenységében részt vettek volna . Lovas és Béres 1956-1957-ben karhatalmista volt, majd alapító tagjai lettek az 1957 márciusában szervezett Munkásőrségnek. Elégedetlenek voltak a vagongyári pártérettel, Horváth Ede vezérigazgató kinevezésével és működésével, mert a két gyár (a Szerszámgyépgyár és Vagongyár) összevonását követő szervezeti és személyi változások során mind a ketten alacsonyabb beosztásba kerültek. Helyzetük kedvezőtlen irányú megváltozását Horváth Edének tulajdonították, és úgy vélték, hogy őket, mint a kommunizmusért nagy áldozatot hozó párttagokat méltánytalanul sérelem érte. Az 1956-os „ellenforradalom” levezetésében és az azt követő rendcsinálásban játszott karhatalmista szerepük, az ezért kapott „Munkás-paraszthatalomért érdemrend” birtokában nem leváltásra, hanem magasabb pozícióra és elismerésre számítottak .

Kihallgatásuk során elmondták, hogy szerintük a kommunistákra csak addig volt szükség, amíg az 1956-os események után helyreállították a rendet, megszerverték a tsz-eket, és stabilizálták a gazdaságot. Úgy látták , hogy kommunisták helyett olyan pártonkívülieket neveznek ki, akik nem mernek bírálni és az „asztalra ütni,” hogy így a vezetőknek „könnyebb legyen irányítani, vezetni.”

Gyakori találkozóikon felvetődött, hogy ezeket a problémákat valahogyan a vezető pártszervek tudomására kellene hozni. Előbb azt tervezték, hogy az MSZMP KB-nak írnak levelet, amelyben feltárják a helyben tapasztalt hibákat. Ezt az ötletet azonban hamar elvetették, mert sejtették, hogy a KB a panasz kivizsgálását a helyi pártszervekre bízta, amiből nekik személy szerint mindenféle kellemetlenségük származna. Ezért 1964 nyarán úgy határoztak, hogy „Éljen a Kommunista Párt!” szövegű röpcédulákat küldenek elbarátaiknak, főleg volt karhatalmistáknak, illetve helyi pártvezetőknek. Így akarták a címzettek figyelmét az általuk észlelt hiányosságokra felhívni. Attól azonban tartottak, hogy kézírásukat felismerik, ezért ezt az egy mondatot játék guminyomdával nyomtatták a levelekre .

Béres István Budapesten megvásárolta a játék nyomdát, majd Hruscsov 1964. októberi leváltása után akcióba léptek. Abban reménykedtek, hogy Leonid Iljics Brezsnyev és Alekszej Nyikolajevics Koszigin hatalomra kerülése Magyarországon is változásokat idéz elő a politikában, és megáll az MSZMP politikájának felfogásuk szerinti további jobbratolódása. Ekkor Lovas lakásán a játék guminyomdával elkészítették az egyetlen mondatból álló röpcédulát, mintegy 40 db borítékot kézzel megcíméztek, a leveleket megfelezték, és a város különböző pontjain postaládákba dobálták. A gyanút magukról úgy próbálták meg elterelni, hogy Béres István címére is küldtek egy levelet . A küldemények egy részét már a postán lefoglalta a BM, így azok a címzetthez nem jutottak el.

Lovas József és Béres István „bűnügyében” a győri járásbíróság 1965. február 23-án nyilvános tárgyaláson hozta meg elsőfokú ítéletét. A két vádlott a cselekedetet beismerte, de tagadta, hogy ezzel bűncselekményt követtek volna el. Azt állították, hogy az „Éljen a Kommunista Párt!” szöveg nem alkalmas az MSZMP elleni gyűlöletkeltésre, továbbá a leveleket kizárólag kommunistáknak, mégpedig jórészt vezető pozícióban lévő kommunistáknak küldték. Abban bíztak, hogy a röpcédulák a kommunista vezetőket felrúzzák, akik így az általuk észlelt hibákat „meg fogják szüntetni.” Cselekedetükkel tehát tulajdonképpen a párt ügyét szolgálták. Az MSZMP politikájával általában egyet értettek, de a vagongyári vezetésben olyan hibákat észleltek, amelyek a párt politikájával összeegyeztethetetlenek és ezekre a hibákra szerették volna a párt vezetőinek a figyelmét felhívni.

Azt a bíróság is elismerte, hogy a röpcédula szövege a vádlottak „*céljától és a konkrét körülményektől*” függetlenül nem alkalmas az „izgatás” büntetésének a megvalósítására. Ha viszont tényleg a pártot akarták volna éltetni, akkor az MSZMP-t kellett volna dicsőíteni. Ha a vádlottak célja valóban csak arra irányult volna, hogy a munkahelyükön észlelt, illetve sérelmezett egyes hiányosságok megszűnjenek, akkor a bíróság megítélése szerint az *országos pártvezetőségnek* kellett volna írniuk, és nekik feltárni a hiányosságokat. Ez az indoklás világosan példázza, hogy a kommunista hatalom, ha érdeke úgy kívánta, bármilyen magatartást képes volt büntetni. Mint korábban már láttuk, Háhnékat hasonló cselekmény elkövetéséért már bírálták és büntették meg, mert *megkerülték* a „szolgálati” utat és a helyi pártszervek helyett közvetlenül a legfelsőbb pártvezetőkhöz fordultak.

A bíróság megítélése szerint a vádlottak cselekményét a személyükön esett „sérelem motiválta.” Lovas a saját leváltását úgy értelmezte, hogy ennek oka a párt politikájában bekövetkezett jobbra tolódás. Az elszennvedett egyéni sérelmet „*a kommunisták elleni tevékenységnek*” fogta fel. A bíróság szerint a vádlottak megnyilvánulása „balos,” amely „*feltétlen gyűlöletkeltésre alkalmas.*” Ezért a terheltek bűnösségét az izgatás elkövetésében a bíróság megállapította. Enyhítő körülményként vette figyelembe a vádlottak büntetlen előéletét, családi állapotát és az 1956 utáni tevékenységüket, amikor „*az ellenforradalom utáni konszolidáció megteremtésében mindketten komoly munkát végeztek.*” A vádlottak tevékenységét „a megmondatlanság, cselekményük súlyának hibás értékelése” hatotta át, és maguk sem számoltak azzal, hogy a rölapokkal „*a Párt politikájában milyen káros hatást idézhetnek elő.*” Ezért a bíróság első fokon „*sokszorosítás útján elkövetett izgatás büntette*” miatt Lovas József I. rendű vádlottat nyolc, Béres István II. rendű vádlottat hat havi börtönrre ítélte. A „bűnösökkel” fizettette meg a bíróság a felmerült 385 Ft-os írásszakértői díjat is . **(Lásd a 24. forrást!)**

Az ítélet ellen mind a ketten fellebbeztek, de 1965. április 28-án II. fokon a Győr megyei bíróság a vádlottak és védőik fellebbezését elutasította, így az ítélet jogerőssé vált . Lovas büntetésébe betudták az előzetesben töltött időt. Jó magaviseletük miatt harmadolással előbb szabadultak . Kiszabadulásuk után „ellenséges magatartásuk miatt” mindkettejüket kizárták az MSZMP-ből.

A Győr-Sopron megyei Rendőr-főkapitányság 1965 nyarán készítette el a Wilhelm Pieck Járműipari Műveknél történt rendkívüli eseményekről szóló összefoglaló jelentését. Ekkorra a *Lombos Ferenc* megyei első titkár és a Horváth Ede vezérigazgató közötti személyes elemekkel is teletűzdelt konfliktus már teljes mértékben eszkalálódott . Lombosnak kapóra jött ez a rendőrségi vizsgálat, amely ugyan elítélte a „pártellenes,” „anarchista” és „szektás” csoportok túlzó balos megnyilvánulásait, de egyúttal egy sor kompromittáló tény is feltárt Horváth Ede vezetési stílusával és emberi magatartásával kapcsolatban. Ezek a hibák a rendőrség szerint „*kétségkívül motiválóan hatottak a pártellenes anarchista elemekre és az úgynevezett „akcióbizottságra», aknamunkájuk végrehajtásában. Ugyanis a vezetés, de különösképpen Horváth Ede vezérigazgató elvtárs helytelen vezetési módszere és több intézkedése széleskörű elégedetlenséget idézett elő.*” **(Lásd a 25. forrást!)**

Ebben az esetben a kommunista vezetés immoralitásának a magas iskolájáról van szó. Azokat ugyanis, akik a fenti szakmai, emberi hibákat megfogalmazták, megbüntették, börtönbe zárták, elbocsátották a munkahelyükről, megvonták a jutalmukat, csökkentették a fizetésüket. Néhány hónappal később a helyi vezetés ugyanezeket a vádakot - lényegében szó szerint - a Lombos-Horváth közötti konfliktusban igazolt tényekként tálták, és egy koncepciós jellegű eljárásban Horváth Ede megbuktatására akarták használni. A két helyi vezető ügye szokatlan módon a Politikai Bizottság elé került . Bár Lombos és Horváth is szigorú megrovás pártfegyelmi büntetést kapott , végső soron a konfliktusból a vagongyár vezérigazgatója került ki győztesen. Ez azonban már egy másik történet.

A dokumentumokat a mai helyesírási szabályoknak megfelelően közöljük, a javításokat [...]ben jelezzük.

Forrás

Címkék:[KEB](#) ^[2][MSZMP KB](#) ^[3][Győr](#) ^[4][1960-as évek](#) ^[5][Győri Szerszámgépgyár](#) ^[6][gépgyártás](#) ^[7]**Kiadás:** 15. évfolyam (2015) 5. szám**Forrás webcím:** https://www.archivnet.hu/politika/munkatarsi_akciok_horvath_ed_e_tavolitasara_19601964.html**Hivatkozások**

[1] https://www.archivnet.hu/politika/munkatarsi_akciok_horvath_ed_e_tavolitasara_19601964.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/keb>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mszmp-kb>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyor>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/1960-evek>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gyori-szerszameggyar>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gepgyartas>